

1 Melyek az intézkedések különböző típusai?

A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény a vitatott követelés kielégítésének biztosítása érdekében kétféle jogintézményt ismer: az ideiglenes intézkedést és az előzetes végrehajthatóságot, amelyek a jogerős határozat meghozatalát megelőzően nyújtanak védelmet. Ezeket egészíti ki a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényben szabályozott biztosítási intézkedés.

2 Milyen feltételekkel hozhatók ilyen intézkedések?

2.1 Az eljárás

Az ideiglenes intézkedés iránti kérelem előterjeszthető a perben valamint előterjeszthető a keresetlevél benyújtása előtt is. Az ideiglenes intézkedés iránti kérelem tárgyában a bíróság a keresetlevél perfelvételre való alkalmassága esetén intézkedik. Az ideiglenes intézkedés elbírálása során a bíróság soron kívül jár el, az intézkedéseit haladéktalanul, de legkésőbb nyolc napon belül teszi meg. Az ideiglenes intézkedés iránti kérelem elbírálása során a bíróságnak mérlegelnie kell, hogy az intézkedés elrendelése - figyelemmel az esetleges biztosítékadásra is - nem okoz-e súlyosabb hátrányt a kérelmező ellenfelének, mint annak elmaradása a kérelmezőnek. A bíróság lehetővé teszi, hogy az ellenfél a kérelemre nyilatkozzon. A kérelem tárgyában a bíróság a feleket az általa legalkalmasabbnak tartott módon nyilatkoztatja meg. A bíróság, ha a kérelem elbírálásához szükségesnek tartja, különösen akkor, ha biztosítékadás tárgyában kell határoznia, elrendelheti a felek meghallgatását. Ha a fél a meghallgatásra kiűzött hatánapot elmulasztja, a hatánap elmulasztása miatt igazolásnak helye nincs. Az ideiglenes intézkedés tárgyában való döntés során bizonyítás felvételének csak akkor van helye, ha a kérelem e nélkül érdemben nem bírálható el. A szükséges bizonyítást a bíróság a perfelvételi szakban is foganatosíthatja. Az ideiglenes intézkedés iránti kérelemről a bíróság végzésben határoz, mely ellen külön fellebbezésnek van helye. A bíróság kérelemre a végzést maga is megváltoztathatja. Az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzés előzetesen végrehajtható. A teljesítési határidő - ha a bíróság másként nem rendelkezik - a végzés írásbeli közlését követő napon kezdődik. A végzés mindaddig hatályban marad, amíg azt a bíróság a felek bármelyikének kérelmére - a másik fél megnyilatkoztatását követően - hozott végzésével, vagy az ítéletében vagy az eljárást befejező egyéb határozatában hatályon kívül nem helyezi. Ha a bíróság az ideiglenes intézkedésről szóló határozatát ítéletében vagy az eljárást befejező egyéb határozatában nem helyezte hatályon kívül, az, az elsőfokú ítélet jogerőre emelkedésével veszti hatályát. Az ideiglenes intézkedés hatályát veszti az eljárás megszüntetése és az eljárás szünetelés folytán történő megszűnése esetén, amelynek tényét a bíróság megállapítja az eljárást megszüntető és az eljárás megszűnését megállapító végzésében. Az ideiglenes intézkedés hatályát nem érinti az eljárás félbeszakadása és az eljárás felfüggesztése.

Az ideiglenes intézkedés iránti kérelem a keresetlevél benyújtása előtt is előterjeszthető, ha a kérelmező valószínűsíti, hogy az ideiglenes intézkedés elrendelésével elérni kívánt célt a kérelem perindítást követő előterjesztése az időmúlásra tekintettel megghiúsítaná. Az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet a perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságnál kell előterjeszteni. Ha a perre több bíróság is illetékes, a kérelmező bármelyik bíróság előtt előterjesztheti a kérelmét. A később megindítandó perre ez a bíróság lesz kizárólagosan illetékes. Az eljárásban a kötelező jogi képviselőre a peres eljárás általános szabályai alkalmazandók. A bíróság az ideiglenes intézkedés iránti kérelem elintézése során soron kívül jár el. A bíróság az ideiglenes intézkedést elrendelő határozatában a per megindítására határidőt szab, amely nem lehet több mint a határozat közlésétől számított negyvenöt nap. Ha kérelmező a bíróság által megállapított határidőn belül a keresetlevelet nem terjeszti elő, és a perindítás tényét a határidő lejártától számított nyolc napon belül az intézkedést elrendelő bíróságnak nem igazolja, az ideiglenes intézkedés hatályát veszti a keresetindításra nyitva álló határidő leteltét követő napon. Ennek megállapításáról az ideiglenes intézkedést elrendelő bíróság végzésben határoz. A per megindítása esetén a keresetlevél benyújtása előtt elrendelt ideiglenes intézkedés annak hatályon kívül helyezéseiig, ennek hiányában pedig az elsőfokú ítélet jogerőre emelkedéséig van hatályban. Ha a bíróság a határidőben előterjesztett keresetlevelet visszautasítja, az ideiglenes intézkedés hatálya a keresetlevél előterjesztéséhez fűződő joghatások fenntartásához előírt határidő lejártáig fennmarad.

Az előzetes végrehajthatóságról a bíróság az elsőfokú határozatban dönt.

A bíróság a biztosítási intézkedésről soron kívül, de legfeljebb 8 napon belül végzéssel dönt, és a biztosítási intézkedést elrendelő végzést haladéktalanul megküldi a végrehajtónak, amely annak végrehajtását haladéktalanul megkezdí. A biztosítási intézkedést elrendelő végzés elleni fellebbezésnek nincs halasztó hatálya.

Biztosítási intézkedésként ideiglenes számlazárolást elrendelő európai végzés kibocsátását is lehet kérni, akár azt megelőzően, hogy a hitelező az ügy érdemében eljárást kezdeményez. Utóbbi esetben az ügy érdemére vonatkozó eljárást is rövid időn belül meg kell indítani.

2.2 A főbb feltételek

A bíróság kérelemre ideiglenes intézkedést rendelhet el a fennálló állapot megváltozásának megakadályozása érdekében, ha az eredeti állapot utóbb helyreállíthatatlan lenne, a kérelmező későbbi joggyakorlása megghiúsulásának megakadályozása érdekében, a kérelmezőt közvetlenül fenyegető hátrány bekövetkezésének elhárítása érdekében, vagy egyéb, különös méltánylást érdemlő okból. Az ideiglenes intézkedés olyan magatartásra kötelezést tartalmazhat, amely magatartás követelésére a kérelmező jogosult lenne a perben érvényesített jog alapján. Az ideiglenes intézkedés iránti kérelem a keresetlevél benyújtása előtt a fenti feltételek fennállása esetén akkor terjeszthető elő, ha a kérelmező valószínűsíti, hogy az ideiglenes intézkedés elrendelésével elérni kívánt célt a kérelem perindítást követő előterjesztése az időmúlásra tekintettel megghiúsítaná. Az ideiglenes intézkedés iránti kérelemben meg kell jelölni az ideiglenes intézkedés elrendelésére okot adó feltétel fennállását, elő kell adni az ideiglenes intézkedés elrendelésére okot adó feltétel fennállását megalapozó tényeket, amelyeket valószínűsíteni kell, és arra vonatkozó határozott kérelmet kell előterjeszteni, hogy a kérelmező milyen tartalmú intézkedés elrendelését kéri. A keresetlevél benyújtása előtt előterjesztett ideiglenes intézkedés iránti kérelem esetén ezeken túlmenően a kérelmezőnek elő kell adnia azokat az adatokat, amelyekből a később indítandó perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság megállapítható, és meg kell jelölnie a perben érvényesíteni kívánt jogot. A bíróság az ideiglenes intézkedést akkor köti biztosítékadáshoz, ha a kérelmező ellenfele valószínűsíti, hogy a kért intézkedés következtében olyan hátrány érheti, amely pernyertessége esetén a kérelmezőtől kártérítés vagy sérelemdíj követelésére adna alapot. A biztosítékadás tárgyában való döntéskor a bíróságnak figyelemmel kell lennie a kérelmet megalapozó tények valószínűsítettségének fokára is. Csekély mértékű hátrány esetén a biztosítékadás elrendelését mellőzni kell. A biztosítékadásról a bíróság akkor rendelkezik, ha azt a kérelmező ellenfele kéri, és a kért biztosítéknak megfelelő hátrányt valószínűsíti, vagy a kérelmező azt felajánlja, és a kérelmező ellenfele azt elfogadja. A biztosíték mértéke az első esetben a kérelmező ellenfele által valószínűsített hátránynak megfelelő összeg, a második esetben

pedig a kérelmező által felajánlott és a kérelmező ellenfele által elfogadott összeg. Ha a kérelmező határozott összegű biztosítékot ajánl fel, ennek elfogadásáról a bíróság sürgősséggel, külön nyilatkoztatja a kérelmező ellenfelét. A biztosíték összegének elfogadása nem jelenti az ideiglenes intézkedés elrendelhetőségének megalapozása körében előadottak elismerését. Biztosítékként különösen pénz, értékpapír, pénzhelyettesítő eszköz vagy bankgarancia esetén garanciavállaló nyilatkozat bírósági letétbe helyezése határozható meg. Fellebbezésre tekintet nélkül végrehajthatónak kell nyilvánítani a tartásdíjban, járadékban és más hasonló célú időszakos szolgáltatásban marasztaló ítéletet; a birtokháborítás megszüntetésére kötelező ítéletet; az alperes által elismert követelésben marasztaló ítéletet; a közokiratban vagy teljes bizonyító erejű magánokiratban vállalt kötelezettségen alapuló pénzbeli marasztalást tartalmazó ítéletet, ha az annak alapjául szolgáló összes körülményeket ilyen okirattal bizonyították; a nem pénzbeli marasztalást tartalmazó ítéletet, ha a felperesnek a végrehajtás elhalasztásából aránytalanul súlyos vagy nehezen megállapítható kára származnék, és ha a felperes megfelelő biztosítékot nyújt. A bíróság az előzetes végrehajthatóság kimondását mellőzheti, ha az a félre aránytalanul súlyosabb terhet jelent, mint az előzetes végrehajthatóság mellőzése az ellenfélre. Az alperesnek az erre irányuló kérelmét a tárgyalás berekesztése előtt kell előterjesztenie. A bíróság az ítéletet a körülményekhez képest részben is végrehajthatóvá nyilváníthatja. A bíróság - kivételesen indokolt esetben - mellőzheti az ítélet előzetesen végrehajthatónak nyilvánítását az ítélet meghozatala előtt már lejárt részletek tekintetében. Az előzetes végrehajthatóság a perköltségre a meg nem fizetett illetékre és az állam által előlegezett költségre nem terjed ki.

Ha a követelés teljesítése érdekében a végrehajtható okiratot még nem lehet kiállítani, a végrehajtást kérő azonban valószínűsítette, hogy a követelés későbbi kielégítése veszélyben van, a végrehajtást kérő kérelmére a bíróság biztosítási intézkedésként elrendeli a pénzkövetelés biztosítását, illetőleg a meghatározott dolog zárlatát. Biztosítási intézkedés akkor rendelhető el, ha például a követelés olyan határozaton alapul, amelynek alapján egyébként végrehajtási lapot lehetne kiállítani, de erre azért nincs lehetőség, mert a határozat még nem jogerős, vagy nem előzetesen végrehajtható, illetőleg a határozat jogerős ugyan, de a teljesítési határidő még nem telt le. Ugyancsak biztosítási intézkedés rendelhető el az olyan követelés érdekében, amely iránt belföldi bíróságnál házassági vagyoni jogi keresetet indítottak, szabadalombitorlás, használati mintaoltalom bitorlása, mikroelektronikai félvezető termék topográfijára vonatkozó oltalom bitorlása, növényfajta-oltalom bitorlása, védjegybitorlás, földrajzi árujelző-oltalom bitorlása, formatervezési mintaoltalom bitorlása, kiegészítő oltalmi tanúsítvány bitorlása, szerzői jog megsértése miatt, vagy a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 4. és 6. §-ában foglalt rendelkezések megsértése miatt eljárást indítottak az irányadó külön törvényekben meghatározott feltételekkel, vagy pedig egyéb keresetet indítottak, s egyúttal a követelés létrejöttét, mennyiségét és lejártát közokirattal vagy teljes bizonyító erejű magánokirattal igazolták.

Biztosítási intézkedésként ideiglenes számlázárolást elrendelő európai végzés kibocsátását bizottsági végrehajtási rendeletben meghatározott formanyomtatvány alkalmazásával kell kérni.

3 Az ilyen intézkedések tárgya és jellege

3.1 Milyen típusú vagyontárgyakat érinthetnek az ilyen intézkedések?

Az ideiglenes intézkedés esetén a bíróság a kereseti kérelemben, vagy az ideiglenes intézkedés iránti kérelemben foglaltak teljesítését rendeli el. Ez a kérelemben foglalt bármilyen követelésre, vagyontárgyra kiterjedhet. A végzés önkéntes teljesítésének elmaradása esetén bírósági végrehajtásnak van helye, s a továbbiakban a végrehajtási jogszabályok határozzák meg azt, hogy mely vagyontárgyakra nem terjedhet ki a végrehajtási kényszer mentesség okán.

Az előzetes végrehajthatóság az elsőfokú bíróság nem jogerős ítéletében foglaltak végrehajtását jelenti. Ez érinthet az alperes vagyonába tartozó bármilyen vagyontárgyat, amely a végrehajtási jogszabályok szerint nem minősül végrehajtás alól mentesnek.

A biztosítási intézkedés keretében a bíróság elrendelheti meghatározott dolog zárlatát, vagy pedig pénzösszeg biztosítását. Ha a bíróság pénzkövetelés biztosítását rendeli el, az erről szóló végzést a végrehajtó a helyszínen adja át az adósnak; egyúttal felhívja őt, hogy a biztosítandó összeget azonnal fizesse ki a végrehajtó kezéhez. Ha az adós ennek nem tett eleget, a végrehajtó az adós bármilyen vagyontárgyát lefoglalhatja, számláját pedig zároltathatja, munkabér, járandóság azonban csak akkor tiltható le, ha az adósnak a biztosítandó összeg fedezetéül szolgáló, végrehajtás alá vonható más vagyontárgya nincs. A meghatározott dologra elrendelt zárlat bármilyen ingó vagy értékkel bíró vagyontárgyra kiterjedhet.

Ideiglenes számlázárolást elrendelő európai végzés kibocsátása iránti eljárásban lehetőség van számlainformációk beszerzésére irányuló kérelem benyújtására, mely alapján az illetékes hatóság megkeresi a pénzforgalmi szolgáltatókat az adós náluk kezelt számlái adatainak közlése végett.

3.2 Milyen hatásokkal járnak az ilyen intézkedések?

Az ideiglenes intézkedés és az előzetes végrehajthatóság esetén a kötelezett a bíróság határozatában foglaltak teljesítésére köteles, és ezek alapján az adóssal szemben a végrehajtás elrendelhető.

A biztosítási intézkedés két típusából adódóan más és más következményekkel jár. A pénzkövetelés biztosítására elrendelt intézkedés az adós a meghatározott összeget köteles a végrehajtónak átadni; ha ez nem történik meg, a végrehajtó az adós vagyonát a pénzkövetelés erejéig végrehajtás alá vonja: vagyontárgyait lefoglalja, számláját zároltathatja. Az adóstól átvett, illetőleg az eljárás során befolyt összeget a végrehajtást kérő részére nem lehet kifizetni, azt a végrehajtói letéti számlán kell kezelni. A meghatározott dolog zárlata esetén fő szabály szerint a dolgot lefoglalják: az adós a dolgot továbbra is használhatja, azonban arról érvényesen nem rendelkezhet. Ha a dolgot emellett zár alá is veszik, akkor azt a végrehajtó elzárja, vagy zárgondnok kezelésébe adja.

3.3 Meddig érvényesek ezek az intézkedések?

Az ideiglenes intézkedést elrendelő végzés annak hatályon kívül helyezéséig, ennek hiányában pedig az első fokú ítélet jogerőre emelkedéséig van hatályban. Az ideiglenes intézkedés hatályát veszti az eljárás megszüntetése és az eljárás szünetelés folytán történő megszűnése esetén, amelynek tényét a bíróság megállapítja az eljárást megszüntető és az eljárás megszűnését megállapító végzésében. Az ideiglenes intézkedés hatályát nem érinti az eljárás félbeszakadása és az eljárás felfüggesztése.

Az előzetes végrehajthatóság az ítéletben foglalt kötelezettség jogerő bevétele nélküli végrehajtását jelenti a fellebbezésre tekintet nélkül; így ennek időbeli határa nincsen.

A biztosítási intézkedés hatálya addig tart, amíg a biztosítandó követelés teljesítése érdekében a kielégítési végrehajtást nem rendelték el, illetőleg amíg a bíróság a biztosítási intézkedést nem szüntette meg.

4 Van-e lehetőség az intézkedés elleni fellebbezésre?

Az ideiglenes intézkedést elrendelő végzés ellen külön fellebbezésnek van helye, melynek benyújtására az általános szabályok érvényesek. A fellebbezési határidő 15 nap és a fellebbezést a határozatot hozó bíróságnál kell benyújtani. Ha a fellebbezés alapos, akkor a bíróság az ideiglenes intézkedést elrendelő végzését hatályon kívül helyezi. Egyébként a bíróság kérelemre - ha a felperes keresetét leszállítja, hivatalból - a végzést maga is megváltoztathatja.

Az előzetes végrehajthatóság elrendelésére a törvényben felsorolt esetekben a bíróság köteles. A fél a bíróságtól kérheti az előzetes végrehajtás mellőzését, ha az rá aránytalanul súlyos terhet jelentene. A kérelmet az eljáró bíróságnál kell előterjeszteni.

A biztosítási intézkedést elrendelő végzés ellen fellebbezés nyújtható be az eljáró bíróságnál, aminek azonban a végzés végrehajtására halasztó hatálya nincsen. A fellebbezés benyújtására a felek végzés közlésétől számított 15 napon belül jogosultak.

Ideiglenes számlázárolást elrendelő európai végzés, illetve annak végrehajtása ellen az eljáró bírósághoz jogorvoslati kérelmet lehet benyújtani. A jogorvoslat elbírálása keretében hozott döntés ellen fellebbezésnek van helye az általános szabályok szerint.

Utolsó frissítés: 15/01/2024

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.